

Een kansrijke schoolomgeving, een kansrijke toekomst

Kansengelijkheid is al jaren een thema op de politieke agenda. De komende jaren zal het niet anders worden. De coronacrisis heeft het nog meer inzichtelijk gemaakt dat een toenemend aantal leerlingen opgroeit in een minder kansrijke omgeving. Er is de afgelopen tijd genoeg over geschreven. Maar wat kun je als school en leraar zelf doen?

TEKST: ELISAH WALBURG | FOTOGRAFIE: SHUTTERSTOCK

Het is iets wat iedereen wil, wat een kenmerk van ons land zou kunnen zijn: gelijke kansen voor ieder kind. Ongeacht achtergrond en thuissituatie zou ieder kind het onderwijs kunnen volgen dat, en de baan kunnen krijgen die, past bij de eigen capaciteiten en dromen. En maken we die ambitie waar? In steeds mindere mate. Het maakt nog steeds veel uit in welk gezin je geboren bent. Het maakt meer uit dan tien jaar geleden, en het maakt hier meer uit

dan in landen als Zweden en Canada, constateert het CPB. Al op de basisschool is de kans op goed onderwijs voor een kind met hoogopgeleide ouders aanzienlijk groter. Er wordt al veel gedaan, maar misschien is dat nog niet genoeg en moeten we (ook) andere dingen doen ...

Onderzoek

Afgelopen september liet Bazalt Groep, waar HCO deel van uitmaakt, een onder-

zoek uitvoeren onder leraren en schoolleiders in het primair en voortgezet onderwijs. Doel van het onderzoek was onder andere zicht te krijgen op de kansen(on)gelijkheid van leerlingen en of onderwijsprofessionals het signaleren in hun klas. De helft van alle leraren uit het onderzoek maakt zich zorgen over de kansongelijkheid van hun leerlingen. Zowel in het basisonderwijs als in het voortgezet onderwijs signaleert twee derde van de leraren dat leerlingen niet allemaal dezelfde kansen hebben. De leraren zien dat het afstandsonderwijs vooral kansarme leerlingen nadelig treft. Tegelijkertijd maakt de periode van afstandsonderwijs tijdens de coronacrisis voor hen inzichtelijker welke leerlingen opgroeien in een minder kansrijke omgeving. Leraren zien het als een gedeelde taak om kansongelijkheid tegen te gaan. Met de ouders, maar ook met de overheid. Naast de gedeelde taak kunnen onderwijsprofessionals invloed uitoefenen op de kansongelijkheid. Uit het onderzoek blijkt echter dat veel leerkrachten en docenten zich niet bekwaam voelen om hun leerlingen kansrijker te maken en aangeven niet over de juiste vaardigheden te beschikken.

‘Leraren kunnen dan juist een doorslaggevende rol spelen in het verkleinen van de kloof tussen arm en rijk, door op een rijke manier les te geven’

‘De helft van alle leraren maakt zich zorgen over de kansongelijkheid van hun leerlingen’

Ieder kind kansrijk

Werken aan het kansrijker maken van de kinderen op school is een onderneming waarbij je vele wegen kunt inslaan en moet opletten of de weg die je opging je brengt naar je gewenste bestemming. Het grootste deel van de leraren (86%) en de schoolleiders (67%) is zich bewust van zijn rol om kansongelijkheid tegen te gaan in de klas/ op school. Circa de helft van de leraren en 41% van de schoolleiders denkt te beschikken over de vaardigheden daarvoor. Vanuit de Bazalt Groep wordt er een traject aangeboden om samen met scholen te werken aan het vergroten van de kansengelijkheid: Expeditie Kansrijk. Het is geen standaard schoolontwikkeltraject, maar een traject waarin wij met de school in co-creatie keuzes maken in de route die passend zijn.

Deze dienstverlening is gebaseerd op het onderzoek en inzichten van dr. Eric Jensen. Als Bazalt Groep hebben wij ons verdiept in zijn werk en een vertaalslag gemaakt naar de Nederlandse context. Eric Jensen, wetenschapper, deed onderzoek in de VS naar de situatie van kinderen die in

armoede opgroeien. Hun omgeving is weinig stimulerend. Zijn bevindingen: “Leraren kunnen dan juist een doorslaggevende rol spelen in het verkleinen van de kloof tussen arm en rijk, door op een rijke manier les te geven.”

Ga mee op expeditie!

In de eerste informatieve bijeenkomst wordt er samen nagedacht over de problematiek zoals de school die beleeft en de mogelijke oplossingen. Onderdelen worden aan de orde gesteld, zoals de eigen situatie van de school, krachten binnen de school en ondernomen acties, en de urgente langetermijnbehoeften. Ook geven we een inkijkje in het werk van Eric Jensen, waaronder de zeven mindsets die het kansrijk lesgeven en leren stimuleren. Als er een plan ligt, dan kan de school besluiten om samen met de Bazalt Groep op expeditie te gaan. Hierin passeren de zeven mindsets de revue en worden er continu in co-creatie keuzes gemaakt over de volgende stap. De expeditie is een combinatie van inventarisaties, informatiebijeenkomsten, trainingen, *coaching on the job* en keuze- en besluitvormingsmomenten.

Maar om klein te beginnen en met de vraag wat je zelf kunt doen: begin met het boek! Op de achterzijde vertelt onze onderwijsadviseur Jan Ververs er meer over.

Het onderzoek is verricht door onderwijsonderzoeksbureau DUO

De enquête is in september 2020 afgenomen onder vier onderzoeksgroepen (leraren po en vo, schoolleiders po en vo). De uitkomsten van het onderzoek zijn representatief voor de groep leraren en schoolleiders po en vo. Doel van het onderzoek was inzicht krijgen in:

- de mogelijke gevolgen van het coronavirus en het afstandsonderwijs;
- wat deze groepen verstaan onder kansen(on)gelijkheid;
- wat een leerling kansrijk of kansarm maakt;
- de ontwikkeling van kansen(on)gelijkheid t.o.v. 2016 (eerder verricht onderzoek);
- de rol die scholen voor zichzelf (en andere partijen) zien bij het tegengaan van kansongelijkheid.